

**РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ДРЖАВНА РЕВИЗОРСКА ИНСТИТУЦИЈА**

**ПОСЛЕРЕВИЗИОНИ ИЗВЕШТАЈ О МЕРАМА ИСПРАВЉАЊА
ЈАВНОГ ПРЕДУЗЕЋА ЗА КОМУНАЛНУ ПРИВРЕДУ „ЛАЗАРЕВАЦ“
ПО РЕВИЗИЈИ СВРСИСХОДНОСТИ ПОСЛОВАЊА
„СВРСИСХОДНОСТ УПРАВЉАЊА ВОДОВОДНОМ
ИНФРАСТРУКТУРОМ“**

**Број: 400-1100/2019-04/92
Београд, 12.05.2020. године**

САДРЖАЈ

1.	УВОД.....	3
2.	НЕСВРСИСХОДНОСТИ И МЕРЕ ИСПРАВЉАЊА	4
3.	МИШЉЕЊЕ О ИСКАЗАНИМ МЕРАМА ИСПРАВЉАЊА	17

1. УВОД

Државна ревизорска институција издала је Извештај о ревизији сврсисходности пословања „Сврсисходност управљања водоводном инфраструктуром“, број: 400–1100/2019–04/50 од 25. новембра 2019. године, у којем је навела закључке и налазе.

С обзиром да све откривене несврсисходности нису биле отклоњене у току ревизије, Институција је од субјекта ревизије захтевала достављање одазивног извештаја.

Субјект ревизије је у остављеном року од 90 дана доставио одазивни извештај, који је потписало и печатом оверило одговорно лице.

У одазивном извештају су приказане мере исправљања утврђених несврсисходности. У послеревизионом поступку смо прегледали одазивни извештај и оценили његову веродостојност и оценили да ли су мере исправљања задовољавајуће.

У овом извештају:

- приказујемо несврсисходности које су обелодањене у извештају о ревизији за које је захтевано предузимање мера исправљања,
- резимирамо предузете мере исправљања и
- дајемо мишљење о томе да ли су мере за исправљање стања, исказане у одазивном извештају, задовољавајуће.

2. НЕСВРСИСХОДНОСТИ И МЕРЕ ИСПРАВЉАЊА

2.1. Закључак 1: Ефикасније управљање водоводном инфраструктуром у водоводним предузећима, може се постићи стратешким опредељењем за смањење губитака воде, годишњим планирањем заснованим на мерљивим и достижним циљевима, адекватним извештавањем, као и предузимањем мера за ефикасно управљање губицима воде и спровођењем интензивнијих активности у циљу дугорочног смањења губитака воде.

2.1.1. Налаз 1.1. Стратешке смернице за развој предузећа нису донете, па тако ни унапређење водоснабдевања и смањење губитака воде није постављено као дугорочни циљ.

2.1.1.1. Опис несврсисходности

Јавно предузеће доноси дугорочни и средњорочни план пословне стратегије и развоја. Закон о јавним предузећима прописује да Надзорни одбор предузећа на предлог директора јавног предузећа, доноси дугорочни и средњорочни план пословне стратегије и развоја и одговоран је за њихово спровођење. Такође, Статутом водоводног предузећа, као основним општим актом јавног предузећа, регулисано је да се унапређење рада и развоја јавног предузећа заснива на дугорочном и средњорочном плану пословне стратегије и развоја којима се одређују циљеви развоја, начин и мере за њихову реализацију, као и друге активности којима се обезбеђује унапређење делатности јавног предузећа.

ЈПКП „Лазаревац“ није донео средњорочни и дугорочни план пословне стратегије и развоја предузећа, којим би поставило циљеве развоја, начин и мере за њихову реализацију.

Последица пословања без дефинисања циљева за унапређење и развој водоснабдевања, односно, за смањење губитака воде је ризик да се ова област неће развијати, а губици воде смањивати.

Препорука број 1:

Препоручујемо одговорним лицима ЈПКП „Лазаревац“ и ЈКП „Хаммеум“ Прокупље доношење дугорочног плана пословне стратегије и развоја предузећа који ће поред осталих циљева развоја, садржати и унапређење водоснабдевања, односно, смањење губитака воде.

2.1.1.2. Исказане мере исправљања

Одговорним лицима ЈПКП „Лазаревац“ препоручили смо доношење дугорочног плана пословне стратегије и развоја предузећа који ће поред осталих циљева развоја, садржати и унапређење водоснабдевања, односно, смањење губитака воде.

Препоруци је дат приоритет 2 који означава несврсисходности које је могуће отклонити у року до годину дана, односно, препоруке по којима је потребно поступити у року до годину дана.

По препоруци, у Одазивном извештају, број А01.01-1942 од 18. марта 2020. године, ЈПКП „Лазаревац“ обавестило је Државну ревизорску институцију да је до дана достављања Одазивног извештаја предузело следеће мере и активности ради отклањања несврсисходности или смањења ризика од појављивања несврсисходности у будућем пословању:

Одговорна лица ЈПКП „Лазаревац“ навела су у Одазивном извештају да ће у наредном периоду донети краткорочни и дугорочни план пословне стратегије,

одредили су помоћника директора за економске послове као лице одговорно за предузимање наведене мере и навели период у коме се планира предузимање мере.

Такође, наведено је да је именовано лице у обавези да сарађује са оснивачем, руководиоцима организационих делова, руководиоцем радне групе за смањење губитака воде у мрежи у Предузећу. Исто тако, наведеном Одлуком дефинисано је да је крајњи рок за израду дугорочног и краткорочног плана пословне стратегије ЈПКП „Лазаревац“ 31.12.2020. године. У Образложењу Одлуке наводи се да, поред тога што Закон о јавним предузећима још из 2016. године предвиђа као обавезу, план није донет. Међутим, ЈПКП је приступио изради наведеног плана.

Достављени докази о предузетој мери:

- Одлука вд Директора ЈПКП Број: А01.01-1207 од 21.2.2020. године о именовању помоћника директора за економске послове за одговорно лице за израду предлога дугорочног и средњорочног плана пословне стратегије ЈПКП „Лазаревац“.

2.1.1.3. Оцена мера исправљања

Описану меру исправљања оцењујемо као задовољавајућу. Оцена је извршена имајући у виду приоритет дате препоруке, односно период у коме је објективно могуће предузети мере исправљања. Отклањање утврђене несврсисходности је у току.

2.1.2. Налаз 1.2: Годишњи програми пословања нису засновани на мерљивим, временски уоквиреним, реалним и достижним циљаним вредностима губитака воде и адекватном извештавању

2.1.2.1. Опис несврсисходности

Циљеви јавног предузећа за период за који се доноси програм пословања треба да буду мерљиви, временски уоквирени, реални, одређени и достижни, а програмом пословања такође треба планирати и кључне активности потребне за достизање циљева.

Годишњи програми пословања у ревидираном периоду садрже само опште дефинисане циљеве у вези са смањењем губитака воде, зато што нису одређене мерљиве, временски уоквирене и достижне вредности циљева због чега не може да се прати успешност тј. учинак реализације постављеног циља односно смањење губитака воде.

У Програмима пословања ЈПКП „Лазаревац“, постављени су општи циљеви: производња и дистрибуција воде са што мање губитака, побољшање ефикасности дневног управљања на пословима кварова и оптимизација водоводне и канализационе мреже. У ревидираном периоду ЈПКП „Лазаревац“ је, уз то, сваке године каснило са доношењем Годишњих програма пословања.

Без постављених мерљивих, одређених и достижних циљева, предузеће и оснивач не могу да прате ефикасност реализованих у односу на планиране циљеве.

У ревидираном периоду, Надзорни одбор ЈПКП „Лазаревац“, није усвојио Извештај о раду за 2016. годину, тако да ни оснивач није упознат са пословањем предузећа за ту годину. Извештаји о раду за остале ревидиране године садрже податке о количини произведене воде, укупно испоручене воде, воде испоручене општини Лајковац, губицима воде (као разлику произведене и фактурисане) на месечном нивоу. Треба напоменути да оснивач предузећа није у ревидираном периоду вршио анализу пословања предузећа са предузетим мерама за отклањање поремећаја у пословању јавног предузећа.

Препорука број 2:

Препоручујемо одговорним лицима: ЈКП „Београдски водовод и канализација“, ЈКП „Наиссус“ Ниш, ЈПКП „Лазаревац“ и ЈКП „Хаммеум“ Прокупље, да годишњим програмом пословања планирају мерљиве, временски уоквирене, одређене и достижене циљеве пословања у вези са губицима воде, ради праћења степена реализације постављеног циља и адекватног извештавања.

2.1.2.2. Исказане мере исправљања

Одговорним лицима ЈПКП „Лазаревац“ препоручили смо да годишњим програмом пословања планирају мерљиве, временски уоквирене, одређене и достижене циљеве пословања у вези са губицима воде, ради праћења степена реализације постављеног циља и адекватног извештавања.

Препоруци је дат приоритет 1 који означава несврсисходности које је могуће отклонити у року до 90 дана, односно, препоруке по којима је потребно поступити у року до 90 дана.

По препоруци, у Одазивном извештају, број А01.01-1942 од 18. марта 2020. године, ЈПКП „Лазаревац“ обавестило је Државну ревизорску институцију да је до дана достављања Одазивног извештаја предузело следеће мере и активности ради отклањања несврсисходности или смањења ризика од појављивања несврсисходности у будућем пословању:

Одговорна лица ЈПКП Лазаревац су навела у Одазивном извештају да ће након успостављања стратегије предузећа са акцентом на унапређење водоснабдевања и смањење губитака воде, доношењем Програма пословања за 2021. годину планирати мерљиве, временски уоквирене, одређене и достижене циљеве пословања у вези са губицима воде, ради праћења степена реализације постављеног циља и адекватног извештавања.

Достављени докази о предузетој мери:

- Одазивни извештај број А01.01-1942 од 18. марта 2020. године – мере у будућем периоду

2.1.2.3. Оцена мера исправљања

Описану меру исправљања оцењујемо као делимично задовољавајућу. Отклањање утврђене несврсисходности је у току.

Субјект ревизије је иницирао отклањање несврсисходности и обавестиће Државну ревизорску институцију о отклоњеној несврсисходности успостављањем стратешких смерница и након усвајања новог Програма пословања за 2021. годину.

Државна ревизорска институција ће наставити да прати отклањање откривених несврсисходности и периодично ће упућивати захтеве за доставу обавештења у складу са одредбама члана 37. Закона о Државној ревизорској институцији.

2.1.3. Налаз 1.3: Водоводна предузећа нису у потпуности предузела мере за ефикасно управљање губицима воде како би управљала подацима о водоводној мрежи и анализирали структуру губитака воде, а предуслов у смислу стратешког и организационог опредељења за смањење губитака воде нису или су делимично испунила

Управљање подацима о водоводној инфраструктури

2.1.3.1. Опис несврсисходности

ЈПКП „Лазаревац“ не располаже комплетним подацима и сазнањима о расположивим капацитетима и стању водоводне мреже, зато што није успостављен или је делимично успостављен и неажуриран Географски информациони систем водоводне мреже.

Последица неуспостављеног и/или неажурираног ГИС-а је да водоводно предузеће није у могућности да ефикасно пројектује трошкове текућег одржавања као ни инвестициона улагања.

ЈПКП „Лазаревац“ је почео ажурирање карата, с обзиром да је 70% мапа/карата у папирном облику. Дигитализовано је око 250 км водоводне мреже, тако да је 50% унето у ГИС. У предузећу постоји диспечерска служба којој у току целог дана грађани могу пријавити кварове. Води се књига кварова у коју се уносе подаци о пријављеним кваровима. Податке о потрошачима проверавају тако што обилазе мрежу. Након санације квара, подаци о месту цурења, промера цеви и врсте материјала се уредно евидентирају у ГИС.

Када није формиран и ажуриран ГИС, није омогућено сагледавање свих релевантних података за вршење анализе стања система за водоснабдевање, који су потребни доносиоцима одлука у циљу смањења губитака воде.

Препорука број 3:

Препоручујемо одговорним лицима: ЈКП „Наиссус“ Ниш, ЈПКП „Лазаревац“ и ЈКП „Хаммеум“ Прокупље да интегришу и редовно ажурирају податке у Географски информациони систем.

2.1.3.2. Исказане мере исправљања

Одговорним лицима ЈПКП „Лазаревац“ препоручили смо да интегришу и редовно ажурирају податке у Географски информациони систем.

Препоруци је дат приоритет 2 који означава несврсисходности које је могуће отклонити у року до годину дана, односно, препоруке по којима је потребно поступити у року до годину дана.

По препоруци, у Одазивном извештају, број А01.01-1942 од 18. марта 2020. године, ЈПКП „Лазаревац“ обавестило је Државну ревизорску институцију да је до дана достављања Одазивног извештаја предузело следеће мере и активности ради отклањања несврсисходности или смањења ризика од појављивања несврсисходности у будућем пословању:

Одговорна лица ЈПКП „Лазаревац“ су навела у Одазивном извештају да је до достављања извештаја одржана седница Надзорног одбора Предузећа дана 9.3.2020. године. Навели су и да ће у наредном периоду, приликом ребаланса програма пословања уврстити и набавку и имплементацију ГИС модула. Такође, одредили су и управника електро одржавања као лице одговорно за предузимање мере исправљања, као и крај 2020. године као период у коме се планира предузимање мере исправљања.

Достављени докази о предузетој мери:

- Записник са седнице надзорног одбора предузећа од 9.3.2020. године

2.1.3.3. Оцена мера исправљања

Описану меру исправљања оцењујемо као задовољавајућу. Оцена је извршена имајући у виду приоритет дате препоруке, односно период у коме је објективно могуће предузети мере исправљања. Отклањање утврђене несврсисходности је у току.

Мерење и одређивање основних зона билансирања у водоводном систему као предуслов за израду анализе структуре губитака воде, тј. биланса воде

2.1.3.1. Опис несврсисходности

Мерење протока и притиска воде од захватања до дистрибуције, један је од основних услова за израду биланса воде, односно, за ефикасно управљање губицима воде. Израда биланса воде је важна за формирање стратегије предузећа у борби за смањење губитака.

Водоводно предузеће ЈПКП „Лазаревац“ нема постављене мераче на стратешким местима у дистрибутивној мрежи, односно, није одредила зоне мерења, због чега не могу да процене колико су изгубили воде (воде која не доноси приход), нити да утичу на њено смањење.

Према достављеним подацима, ЈПКП „Лазаревац“ мери захваћену количину воде са електромагнетним мерачима протока којима се редовно проверава тачност. Мерење се врши на водозахватима – бушеним бунарима и то на изворишту „Непричава“ – шест бунара и на изворишту „Пештан“ – 14 бунара, од којих је 10 у раду. Једном месечно се ради преглед испоручене и фактурисане воде и губици се исказују као разлика испоручене (укључујући и сопствену потрошњу коју раде на бази процене) и фактурисане воде. Водоводна мрежа није подељена на ОЗБ, у којима би се мерила количина воде која улази и излази из те области. Не врше анализу структуре губитака воде.

Последица неуспостављања мерења протока на стратешким местима у водоводној мрежи је одсуство контроле протока и потрошње воде, немогућност вршења анализе структуре губитака воде, па самом тим ни управљање губитком воде није могуће.

Препорука број 4:

Препоручујемо одговорним лицима ЈПКП „Лазаревац“ и ЈКП „Хаммеум“ Прокупље да обезбеде предуслове за израду анализе структуре губитака воде (мерење протока на стратешким местима у мрежи, зонирање) да би утврдили узроке губитака и предузели активности за њихово смањење.

2.1.3.2. Исказане мере исправљања

Одговорним лицима ЈПКП „Лазаревац“ препоручили смо да обезбеде предуслове за израду анализе структуре губитака воде (мерење протока на стратешким местима у мрежи, зонирање) да би утврдили узроке губитака и предузели активности за њихово смањење.

Препоруци је дат приоритет 2 који означава несврсисходности које је могуће отклонити у року до годину дана, односно, препоруке по којима је потребно поступити у року до годину дана.

По препоруци, у Одазивном извештају, број А01.01-1942 од 18. марта 2020. године, ЈПКП „Лазаревац“ обавестило је Државну ревизорску институцију да је до дана достављања Одазивног извештаја предузело следеће мере и активности ради отклањања несврсисходности или смањења ризика од појављивања несврсисходности у будућем пословању:

Одговорна лица ЈПКП „Лазаревац“ су навела у Одазивном извештају да је до достављања извештаја одржан састанак са представницима Градске општине Лазаревац дана 11.2.2020. године. Наиме, одговорна лица субјекта ревизије су иницирала спровођење препоруке и на састанку са представницима Градске општине разматрана је могућност да се обезбеди подршка оснивача за куповину мерача протока за зонирање у виду потребних новчаних улагања кроз буџет Градске општине или да се за финансирање конкурише код Канцеларије за јавна улагања или надлежних министарстава и ЕУ фондова.

Такође, Планом јавних набавки за 2020. годину ЈПКП „Лазаревац“ усвојеним дана 11.2.2020. године, предвиђена је набавка мерне опреме процењене вредности 4.000.000 динара без ПДВ са следећим оквирним датумима: покретање поступка 3/2020, закључење уговора 4/2020 и извршење уговора 11/2020.

Такође, наводе да ће у наредном периоду извршити набавку и постављање мерне опреме и израдити биланс воде – поделу водоводне мреже на зоне на стратешким местима ради анализе структуре губитака воде.

Достављени докази о предузетој мери:

- Записник са састанка са представницима Градске општине Лазаревац од 11.2.2020. године;
- План јавних набавки за 2020. годину усвојен 11.2.2020. године.

2.1.3.3. Оцена мера исправљања

Описану меру исправљања оцењујемо као задовољавајућу. Оцена је извршена имајући у виду приоритет дате препоруке, односно период у коме је објективно могуће предузети мере исправљања. Отклањање утврђене несврсисходности је у току.

Делегирање организационе одговорности за управљање губицима воде

2.1.3.1. Опис несврсисходности

Организовано, редовно и систематско праћење стања мреже је предуслов добре контроле у дистрибуцији воде. Губици воде могу се контролисати и смањити координисаним активностима и прикупљањем и анализом података из више служби у предузећу. Зато је неопходно да одговорна лица у водоводном предузећу делегирају организациону одговорност за координацију и спровођење активности на смањењу губитака воде и извештавање о напретку.

Водоводно предузеће ЈПКП „Лазаревац“, иако у оквиру различитих радних јединица делимично располажу подацима потребним за анализу губитака воде, није доделило одговорност за њихово прикупљање и анализирање.

У ЈПКП „Лазаревац“, које је основано за обављање више комуналних делатности, делатност снабдевања водом обавља једна од радних јединица (РЈ) Водовод и канализација. Одређене послове који би могли утицати на контролу губитака воде обављају и друге РЈ. Тако, РЈ Електро-машинско одржавање, располаже подацима о одржавању објеката и опреме водовода (ремонт бунара, инвестиционо одржавање, монтажа и демонтажа мерне опреме,...). Такође, у оквиру РЈ Паркирање и контрола комуналних услуга и асфалтирање, Сектор контроле комуналних услуга, постоји

Одељење контроле водомера које врши месечно читавање водомера код свих потрошача, доставља рачуне свим потрошачима који су корисници комуналних услуга. У том смислу, извештаји о раду садрже и податке о контроли и замени неисправних водомера, податке о послатим опоменама за нелегалне и непрописне прикључке, о искључењима,...). У предузећу не постоји лице или служба којој је делегирана одговорност за координацију прикупљања података за потребе анализе губитака воде.

Последица недостатка организационе одговорности за координацију и управљање губицима воде је да подаци остају у различитим одељењима/службама неупотребљени, а доносиоци одлука немају основ за предузимање мера у вези са смањењем губитака воде.

Препорука број 5:

Препоручујемо одговорним лицима ЈПКП „Лазаревац“ и ЈКП „Хаммеум“ Прокупље да делегирају организациону одговорност за координацију и спровођење активности у циљу смањења губитака воде.

2.1.3.2. Исказане мере исправљања

Одговорним лицима ЈПКП „Лазаревац“ препоручили смо да делегирају организациону одговорност за координацију и спровођење активности у циљу смањења губитака воде.

Препоруци је дат приоритет 1 који означава несврсисходности које је могуће отклонити у року до 90 дана, односно, препоруке по којима је потребно поступити у року до 90 дана.

По препоруци, у Одазивном извештају, број А01.01-1942 од 18. марта 2020. године, ЈПКП „Лазаревац“ обавестило је Државну ревизорску институцију да је до дана достављања Одазивног извештаја предузело следеће мере и активности ради отклањања несврсисходности или смањења ризика од појављивања несврсисходности у будућем пословању:

Одговорна лица ЈПКП „Лазаревац“ су навела у Одазивном извештају да је до достављања извештаја вд Директора донео Одлуку Број: А01.01-1225 од 21.2.2020. године о формирању радне групе чији је задатак да успостави ефикасан систем за управљање губицима воде на водоводној мрежи са акцентом на:

- а) усвајање стратегије управљања губицима воде – доношење Акционог плана за смањење губитака воде,
- б) успостављање интегралног информационог водоводног система са акцентом на редовно ажурирање података у ГИС,
- в) обезбеђивање предуслова за израду анализе структуре губитака воде,
- г) разматрање потреба и давање предлога за обнављање и реконструкцију водоводне мреже,
- д) активности на контроли и смањењу комерцијалних губитака,
- ђ) месечно, квартално и годишње извештавање о стању водоводне инфраструктуре са становишта губитака воде на мрежи. На тај начин је делегирана одговорност за координацију и спровођење активности у циљу смањења губитака воде.

Достављени докази о предузетој мери:

- Одлука вд Директора Број: А01.01-1225 од 21.2.2020. године о формирању радне групе.

2.1.3.3. Оцена мера исправљања

Описану меру исправљања оцењујемо као задовољавајућу.

Обуке и усавршавање запослених у области губитака воде

2.1.3.1. Опис несврсисходности

Обука и едукација кадрова на свим нивоима ЈКП су кључна за обезбеђивање дуготрајне оперативне ефикасности и одрживост сектора воде. У Стратегији управљања водама, наведено је да се ефикаснији систем управљања водама може постићи, између осталог, ако се обезбеди унапређење система едукације на свим нивоима, кроз свеобухватан план.

ЈПКП „Лазаревац“ нема план обука нити усавршавање за запослене који би се бавили контролом и смањењем губитака воде.

У ЈПКП „Лазаревац“, према одговору на упитник о управљању губицима воде, привремено се мањи број запослених упућује на конференције, сајмове и предавања.

Препорука број 6:

Препоручујемо одговорним лицима: ЈКП „Наиссус“ Ниш, ЈПКП „Лазаревац“ и ЈКП „Хаммеум“ Прокупље да у План обуке и усавршавања, уврсте и усавршававање запослених у области смањења губитака воде.

2.1.3.2. Исказане мере исправљања

Одговорним лицима ЈПКП „Лазаревац“ препоручили смо да у План обуке и усавршавања, уврсте и усавршававање запослених у области смањења губитака воде.

Препоруци је дат приоритет 1 који означава несврсисходности које је могуће отклонити у року до 90 дана, односно, препоруке по којима је потребно поступити у року до 90 дана.

По препоруци, у Одазивном извештају, број А01.01-1942 од 18. марта 2020. године, ЈПКП „Лазаревац“ обавестило је Државну ревизорску институцију да је до дана достављања Одазивног извештаја предузело следеће мере и активности ради отклањања несврсисходности или смањења ризика од појављивања несврсисходности у будућем пословању:

Одговорна лица ЈПКП „Лазаревац“ су навела у Одазивном извештају да је до достављања извештаја в.д. Директора донео Одлуку Број: А01.01-7035/1 од 6.11.2019. године о доношењу Плана стручног усавршавања запослених у ЈПКП „Лазаревац“ за 2020. годину. Исто, до достављања извештаја Планом јавних набавки предвиђена је куповина часописа и стручне литературе, као и стручно усавршававање запослених – стручне конференције, саветовања, семинари. Такође, у Одазивном извештају одговорна лица су навела да ће у наредном периоду пријавити запослене за добијање стручних лиценци код надлежних институција, као и на обуке за руковање ГИС модулом. Период у коме се планира предузимање мера је Први квартал 2020. године и континуирано.

Достављени докази о предузетој мери:

- Одлука в.д. Директора Број: А01.01-7035/1 од 6.11.2019. године о доношењу Плана стручног усавршавања;

- План јавних набавки за 2020. годину усвојен 11.2.2020. године – планирана набавка: Куповина часописа и стручне литературе и планирани поступак: Стручно усавршававање запослених – стручне конференције, саветовања, семинари.

2.1.3.3. Оцена мера исправљања

Описану меру исправљања оцењујемо као задовољавајућу.

Стратешке смернице за смањење губитака воде

2.1.3.1. Опис несврсисходности

Смањење губитака воде је дугорочни циљ водоводног предузећа за чију реализацију је неопходно планирати мере и активности са носиоцима и роковима у дужем временском периоду.

ЈПКП „Лазаревац“ није дугорочно планирала смањење губитака воде, нити је донело стратешке смернице са потребним активностима, носиоцима и роковима који на целовит начин приказују опредељење за смањење губитака воде.

Недостатак планирања смањења губитака воде на дуги рок са дефинисаним активностима, носиоцима активности и роковима, ствара ризик да се водоснабдевање неће унапредити, а губици воде се неће смањити.

Препорука број 7:

Препоручујемо одговорним лицима: ЈКП „Београдски водовод и канализација“, ЈКП „Наиссус“ Ниш, ЈПКП „Лазаревац“ и ЈКП „Хаммеум“ Прокупље, да донесу стратешке смернице за смањење губитака воде које на целовит начин уређују циљеве, мере, активности и носиоце за њихово спровођење у области смањења губитака воде на дужи рок.

2.1.3.2. Исказане мере исправљања

Одговорним лицима ЈПКП „Лазаревац“ препоручили смо да да донесу стратешке смернице за смањење губитака воде које на целовит начин уређују циљеве, мере, активности и носиоце за њихово спровођење у области смањења губитака воде на дужи рок.

Препоруци је дат приоритет 1 који означава несврсисходности које је могуће отклонити у року до 90 дана, односно, препоруке по којима је потребно поступити у року до 90 дана.

По препоруци, у Одазивном извештају, број А01.01-1942 од 18. марта 2020. године, ЈПКП „Лазаревац“ обавестило је Државну ревизорску институцију да је до дана достављања Одазивног извештаја предузело следеће мере и активности ради отклањања несврсисходности или смањења ризика од појављивања несврсисходности у будућем пословању:

Одговорна лица ЈПКП „Лазаревац“ су навела да је до достављања извештаја в.д. Директора донео Акциони план о смањењу губитака воде у водоводној мрежи Број: А01.01-1208 од 21.2.2020. године. Донетим Акционим планом предвиђене су мере, носиоци активности, рокови, финансијски ресурси, показатељи резултата.

Такође, у наредном периоду одговорна лица ће спроводити активности на реализацији наведеног Акционог плана.

Достављени докази о предузетој мери:

- Акциони план о смањењу губитака воде у водоводној мрежи Број: А01.01-1208 од 21.2.2020. године.

2.1.3.3. Оцена мера исправљања

Описану меру исправљања оцењујемо као задовољавајућу.

Налаз 1.4: Предузете активности за смањење стварних (физичких) и привидних (комерцијалних) губитака воде нису довољне за њихово дугорочно смањење

Предузете активности за смањење стварних губитака воде (цурење)

Исказивање прихода и расхода везаних за обављање комуналне делатности - снабдевање водом за пиће

2.1.4.1. Опис несврсисходности

У периоду од 2015. до 2018. године, улагање у реконструкцију водоводне мреже у водоводним предузећима из сопствених средстава је било знатно ниже од годишњих трошкова амортизације, што за последицу има застаривање водоводне инфраструктуре и ризик од смањења квалитета услуге, са тенденцијом даљег опадања.

Да би предузеће одржало постојећи ниво производње воде и очувало постојеће капацитете неопходно је да сваке године инвестира сопствена средства у реконструкцију и изградњу капацитета, макар у висини годишњих трошкова амортизације.

ЈПКП „Лазаревац“ у ревидираном периоду није из сопствених средстава издвајало средства за изградњу и реконструкцију мреже.

Средствима из буџета ГО Лазаревац у ЈПКП „Лазаревац“, изградња водоводне инфраструктуре рађена је у 2015. години и 2016. години на основу Уговора који су закључени са ЈП Дирекција Лазаревац (изградња цевовода Гај-Барајево, куповина опреме за хлорисање за постројење на Пештану). Према подацима које је доставило ЈПКП у 2017. години и 2018. години није улагано у изградњу водоводне инфраструктуре. Улагање у реконструкцију водоводне инфраструктуре вршено је у све четири ревидиране године и то у 2015. години и 2016. години на основу уговора закључених са ЈП Дирекција, а у 2017. години и 2018. години на основу уговора закључених са Градском општином Лазаревац.

ЈПКП „Лазаревац“ не располаже прецизним подацима о одржавању водоводне инфраструктуре, већ је доставило податак на бази процене. Као разлог, одговорна лица предузећа су навела да приходе и расходе не раздвајају од прихода и расхода осталих комуналних делатности. Процењени достављени подаци указују на то да је предузеће уложило 5% пословних прихода у водоводну инфраструктуру.

Последица нетранспарентног начина обрачуна прихода и расхода је непоузданост података које користе доносиоци одлука за планирање реконструкције и одржавања водоводне инфраструктуре.

Препорука број 8:

Препоручујемо одговорним лицима ЈПКП „Лазаревац“ и ЈКП „Хаммеум“ Прокупље да за комуналну делатност снабдевање водом за пиће посебно воде обрачун прихода и расхода на транспарентан начин, како би ефикасније планирали реконструкцију и одржававање водоводне инфраструктуре.

2.1.4.2. Исказане мере исправљања

Одговорним лицима ЈПКП „Лазаревац“ препоручили смо да за комуналну делатност снабдевање водом за пиће посебно воде обрачун прихода и расхода на транспарентан начин, како би ефикасније планирали реконструкцију и одржававање водоводне инфраструктуре.

Препоруци је дат приоритет 1 који означава несврсисходности које је могуће отклонити у року до 90 дана, односно, препоруке по којима је потребно поступити у року до 90 дана.

По препоруци, у Одазивном извештају, број А01.01-1942 од 18. марта 2020. године, ЈПКП „Лазаревац“ обавестило је Државну ревизорску институцију да је до

дана достављања Одазивног извештаја предузело следеће мере и активности ради отклањања несврсисходности или смањења ризика од појављивања несврсисходности у будућем пословању:

Одговорна лица ЈПКП „Лазаревац“ су навела да ће у наредном периоду водити посебно обрачун прихода и расхода приликом извођења радова на водоводној мрежи. До достављања извештаја в.д. Директора је донео Одлуку Број: А01.01-1868 од 13.3.2020. године којом се именује шеф одељења књиговодства за одговорно лице за посебно вођење прихода и расхода на транспарентан начин, а како би се ефикасније планирала реконструкција и одржавање водоводне инфраструктуре. Такође, наведеном одлуком дат је 1.4.2020. године, као рок за поступање по њој.

Достављени докази о предузетој мери:

- Одлука о именовању одговорног лица број А01.01-1868 од 13.3.2020. године.

2.1.4.3. Оцена мера исправљања

Описану меру исправљања оцењујемо као задовољавајућу.

Контрола стварних (физичких) губитака воде - цурења

2.1.4.1. Опис несврсисходности

Водоводно предузеће предузимало је свакодневне активности које имају утицај на смањење губитака воде, по потреби и без посебног плана. Међутим, предузете активности нису биле довољне за дугорочно смањење губитака воде.

Водоводна мрежа у Србији веома је стара и то је један од главних разлога великих губитака воде. Цурења воде на мрежи и стварни (реални) губици по том основу настају услед пуцања и старости цеви.

У периоду од 2015. до 2018. године, улагање у реконструкцију водоводне мреже у водоводним предузећима из сопствених средстава је било знатно ниже од годишњих трошкова амортизације, што за последицу има застаривање водоводне инфраструктуре и ризик од смањења квалитета услуге, са тенденцијом даљег опадања.

ЈПКП „Лазаревац“ у ревидираном периоду није из сопствених средстава издвајало средства за изградњу и реконструкцију мреже.

Средствима из буџета ГО Лазаревац у ЈПКП „Лазаревац“, изградња водоводне инфраструктуре рађена је у 2015. години и 2016. години на основу Уговора који су закључени са ЈП Дирекција Лазаревац (изградња цевовода Гај-Барајево, куповина опреме за хлорисање за постројење на Пештану). Према подацима које је доставило ЈПКП у 2017. години и 2018. години није улагано у изградњу водоводне инфраструктуре. Улагање у реконструкцију водоводне инфраструктуре вршено је у све четири ревидиране године и то у 2015. години и 2016. години на основу уговора закључених са ЈП Дирекција, а у 2017. години и 2018. години на основу уговора закључених са Градском општином Лазаревац.

У ЈПКП „Лазаревац“ спроводи се само пасивна контрола цурења, тј. акција се предузима само када се пропуст већ догодио. Видљива цурења на водоводној мрежи или падови притиска због великог цурења обично пријављују потрошачи или их примети водоводно особље.

ЈПКП „Лазаревац“ је као последицу стварних губитака воде – цурења, имао снабдевање воде са прекидима у посматраном периоду. Губици воде у мрежи, у периоду 2015-2018. године изазвали су проблеме у испоруци и рестрикције приликом снабдевања потрошача водом. Према наводима одговорних лица, у току летњег

периода долази до ограничења у испоруци воде (рестрикција), а главни разлог је ненаменска потрошња (заливање башти, поливање траве и сл). Према подацима предузећа, у ревидираном периоду, дошло је до пораста броја рестрикција у 2017. и 2018. години, тако је број дана прекида у испоруци воде са 11 повећан на 73.

Последице стварних (физичких) губитака воде – цурења, су: прекид у снабдевању водом, оштећења инфраструктуре, повећани трошкови производње и дистрибуције воде, ризик по здравље.

Препорука број 9:

Препоручујемо одговорним лицима: ЈКП „Београдски водовод и канализација“, ЈКП „Наиссус“ Ниш, ЈПКП „Лазаревац“ и ЈКП „Хаммеум“ Прокупље, да интензивирају активности на контроли и смањењу стварних губитака воде (да детаљно размотре потребе и могућности обнављања и реконструкције водоводне мреже; побољшају контролу стварних губитака воде).

2.1.4.2. Исказане мере исправљања

Одговорним лицима ЈПКП „Лазаревац“ препоручили смо да интензивирају активности на контроли и смањењу стварних губитака воде (да детаљно размотре потребе и могућности обнављања и реконструкције водоводне мреже; побољшају контролу стварних губитака воде).

Препоруци је дат приоритет 2 који означава несврсисходности које је могуће отклонити у року до годину дана, односно, препоруке по којима је потребно поступити у року до годину дана.

По препоруци, у Одазивном извештају, број А01.01-1942 од 18. марта 2020. године, ЈПКП „Лазаревац“ обавестило је Државну ревизорску институцију да је до дана достављања Одазивног извештаја предузело следеће мере и активности ради отклањања несврсисходности или смањења ризика од појављивања несврсисходности у будућем пословању:

Одговорна лица ЈПКП „Лазаревац“ навела су да у наредном периоду следи потписивање уговора за капитално одржавање водоводне мреже са оснивачем/извођење радова на реконструкцији водоводне мреже. Такође, одређен је Управник водовода и канализације као лице одговорно за предузимање наведене мере, као и период у коме се планира предузимање мере, а то је крај 2020. године и континуирано. На састанку са представницима Градске општине одржаном дана 11.2.2020. године констатује се да је неопходно, у што краћем року, склопити уговор за капитално одржавање водоводне мреже између оснивача и комуналног предузећа како би се радови започели када временски услови то дозволе. Одуком о буџету Градске општине Лазаревац за 2020. годину у члану 3. Планирани су капитални издаци буџетских корисника за 2020, 2021. и 2022. годину и као један од њих и капитално одржавање водовода, и то: у 2020. години 10.438.039 динара, 2021. године 50.000.000 динара и 2022. године 50.000.000 динара.

Достављени докази о предузетој мери:

- Одлука о буџету Градске општине Лазаревац за 2020. годину,
- Одазивни извештај – мере исправљања у наредном периоду.

2.1.4.3. Оцена мера исправљања

Описану меру исправљања оцењујемо као задовољавајућу. Оцена је извршена имајући у виду приоритет дате препоруке, односно период у коме је објективно могуће предузети мере исправљања. Отклањање утврђене несврсисходности је у току.

Предузете активности за смањење привидних (комерцијалних) губитака воде

2.1.4.1. Опис несврсисходности

Привидни губици састоје се од воде која је успешно испоручена корисницима, али која није измерена или правилно записана, што онда изазива грешку у евидентираној количини потрошње корисника. У водоводним системима без континуираног мерења у комплетном систему, и са бројним нелегалним прикључцима, привидни губици могу да представљају значајну количину воде.

Једна од најзначајнијих метода активне контроле привидних губитака воде је повећање тачности мерења потрошње на водомерима.

ЈПКП „Лазаревац“ не располаже подацима о старости водомера. У оквиру радне јединице Паркирање и контрола комуналних услуга и асфалтирање у ЈПКП „Лазаревац“, формиран је Сектор контроле комуналних услуга, у оквиру кога ради одељење контроле водомера. Оно врши месечно читавање водомера код свих потрошача, месечно попуњава читачке листе и доставља рачуне свим потрошачима који су корисници услуга у градском подручју Лазареваца. Нису уграђени водомери на свим стратешким местима. Контрола и замена неисправних водомера рађена је повремено по пријави (рекламацији) потрошача или утврђивањем стања на терену од стране контролора. Иако не раде план замене водомера, извештаји о раду садрже податке о замени водомера и извршеним интервенцијама, уграђеним водомерима, рекламацијама стања водомера. С обзиром да водом снабдева и Општину Лајковац на чијој територији се налази 11 водомера, током претходног периода, уочене су грешке у мерењу и нетачни подаци о потрошњи воде. У претходном периоду, било је неусаглашености између два предузећа (ЈПКП „Лазаревац“ и ЈП „Градска чистоћа“ Лајковац), управо због губитака воде на магистралном цевоводу од изворишта према Лазаревацу који се налази у већинском власништву ЈПКП „Лазаревац“. За потребе ревизије, израђен је прорачун губитака воде на потезу Лазаревац – Лајковац за месец јун 2019. године. Након извршених мерења, утврђен је губитак на магистралном цевоводу од 20.186 м³, што износи 6,03% у односу на дистрибуирану воду за исти месец.

Замена и сервисирање водомера је изузетно важна активност у смислу провере квалитета мерења, чији изостанак може да обезвреди делатност осталих важних сегмената водоводног система и да доведе до повећања привидних губитака воде.

ЈПКП „Лазаревац“ нема програм тражења нелегалних прикључака, повремено открива нелегалне прикључке. Сваког месеца контролори комуналних услуга у више наврата контролишу на свом терену потрошаче воде. Приликом тих контрола на терену региструју сваког новог потрошача воде и проверавају да ли је потрошач у систему наплате. Ако утврде да потрошач воде није у систему наплате тј. нелегалан, у писменој форми пријављују нелегални прикључак служби контроле која шаље потрошачу опомену за легализацију прикључка, а затим и у случају непоступања, искључење са водоводне мреже.

Нелегални прикључци представљају велики проблем за систем водоснабдевања, њима се угрожава делатност водоводног предузећа, умањују се приходи и истовремено се нарушава принцип једнакости грађана по питању њихових права и обавеза.

Препорука број 10:

Препоручујемо одговорним лицима: ЈКП „Београдски водовод и канализација“, ЈКП „Наиссус“ Ниш, ЈПКП „Лазаревац“ и ЈКП „Хаммеум“ Прокупље, да интензивирају активности на контроли и смањењу привидних (комерцијалних) губитака воде (редовна замена и баждарење водомера; побољшање поузданости

података о потрошњи воде; ажурирање базе потрошача; откривање нелегалних прикључака).

2.1.4.2. Исказане мере исправљања

Одговорним лицима ЈПКП „Лазаревац“ препоручили смо да интензивирају активности на контроли и смањењу привидних (комерцијалних) губитака воде (редовна замена и баждарење водомера; побољшање поузданости података о потрошњи воде; ажурирање базе потрошача; откривање нелегалних прикључака).

Препоруци је дат приоритет 2 који означава несврсисходности које је могуће отклонити у року до годину дана, односно, препоруке по којима је потребно поступити у року до годину дана.

По препоруци, у Одазивном извештају, број А01.01-1942 од 18. марта 2020. године, ЈПКП „Лазаревац“ обавестило је Државну ревизорску институцију да је до дана достављања Одазивног извештаја предузело следеће мере и активности ради отклањања несврсисходности или смањења ризика од појављивања несврсисходности у будућем пословању:

Одговорна лица ЈПКП „Лазаревац“ су навела у Одазивном извештају да су до достављања извештаја предузимали активности на откривању нелегалних прикључака. Такође, планом јавних набавки предвидели су куповину: водомера, штупци, холендера и гумица, апарата за читавање потрошње воде, као и трагача подземних инсталација. У наредном периоду ће, по наводима субјекта ревизије, вршити сервис, набавку и замену водомера у одговарајућем броју на годишњем нивоу за редовно баждарење и замену, а исто и набавку и употребу апарата за даљинско читавање потрошње воде и ажурирање базе потрошача. Такође, одредили су управника РЈ за паркирање и контролу комуналних услуга као лице одговорно за предузимање наведене мере.

Достављени докази о предузетој мери:

- Опомена пред искључење Г01.01-1315/15 од 1.3.2019. године;
- Решење којим се налаже искључење Број: Г01.01-1315/11 од 10.4.2019. године;
- Налог за искључење корисника комуналних услуга Број: G01.01-2450/5 од 15.4.2019. године;
- Извештај о искључењу корисника број G01.01-897/16 од 8.7.2019. године;
- Читачке листе на мерном месту 23156;
- План јавних набавки за 2020. годину.

2.1.4.3. Оцена мера исправљања

Описану меру исправљања оцењујемо као задовољавајућу. Оцена је извршена имајући у виду приоритет дате препоруке, односно период у коме је објективно могуће предузети мере исправљања. Отклањање утврђене несврсисходности је у току.

3. МИШЉЕЊЕ О ИСКАЗАНИМ МЕРАМА ИСПРАВЉАЊА

Прегледали смо Одазивни извештај број: А01.01-1942 од 18. марта 2020. године, који је поднело Јавно предузеће за комуналну привреду „Лазаревац“. Оценили смо да је одазивни извештај, који је потписало и печатом оверило одговорно лице субјекта ревизије, веродостојан.

Вредновање мера исправљања смо оценили на основу њиховог описа и достављене документације. Сматрамо да смо добили довољне и одговарајуће доказе да можемо изрећи мишљење да ли су мере исправљања задовољавајуће.

Оцењујемо, да су мере исправљања, описане у одазивном извештају који је поднела Јавно предузеће за комуналну привреду „Лазаревац“ задовољавајуће.

Напомена:

У складу са одредбама члана 37. Закона о Државној ревизорској институцији, а након истека рокова исказаним у одазивном извештају, потребно је да обавештавате Државну ревизорску институцију о предузетим мерама и активностима о отклањању откривених несврсисходности према роковима из одазивног извештаја и доставите одговарајуће доказе.

Државна ревизорска институција ће наставити да прати отклањање откривених несврсисходности и периодично ће вам упућивати захтеве за доставу обавештења у складу са одредбама члана 37. Закона о Државној ревизорској институцији.

По истеку три године Државна ревизорска институција ће утврђивати ефекте остварене након спровођења препорука и отклањања откривених несврсисходности.

У ове ефекте укључиће се и ефекти које будете ви исказали предузетим мерама и активностима из одазивног извештаја.

Генерални државни ревизор

Др Душко Пејовић
Државна ревизорска институција
Макензијева 41
11000 Београд, Србија
12.05.2020. године

Достављено:

- Јавном предузећу за комуналну привреду „Лазаревац“ и
- Архиви